

Kommunenes eierstrategi Salten Brann IKS – forslag fra arbeidsgruppe til representantskapet

1. Innledning

Salten Brann IKS er et interkommunalt selskap som, på vegne av eierkommunene, yter samfunnskritiske tjenester til 10 kommuner i Salten/Værøy. Selskapet ble opprettet i 2007.

Eierkommunene har organisert brann- og redningstjenesten i et interkommunalt selskap for å sikre en helhetlig beredskap og god bruk av ressurser i regionen som Salten Brann IKS dekker. Organiseringen skal ivareta lovpålagte krav innen forebygging og beredskap oppfylles, jfr [Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker mv](#) og selskapsavtalen §3 Formål og å sikre nødvendig kompetanse på området. Det skjer med hjemmel i myndighet og oppgaver delegert fra den enkelte eierkommune.

Salten Brann IKS dekningsområde er definert som en brannvernregion. Brann- og redningstjenesten skal løse oppdrag på tvers av kommunale grenser, uavhengig av hvor de uønskede hendelsene inntreffer i Salten Brann IKS sitt ansvars- og virkeområde. Tjenestene skal organiseres slik at beredskapen er forsvarlig, ambisjonsnivået nøkternt og ressursbruken effektiv.

Med eierstrategi menes eiernes overordnede plan for hva de vil oppnå med virksomheten. Den beskriver formål, samfunnsoppdrag, tjenestekvalitet, beredskap og ressursbruk og forventninger til utvikling og samarbeid. Eierstyringen omfatter hvordan eierne følger opp og styrer virksomheten gjennom prinsipper for styring, rapportering, kontroll, samspill mellom styre, eiere og ledelse. Eierstrategien inneholder også elementer av eierstyring. Eierstrategien skal, i tillegg til selskapsavtalen, sikre demokratisk kontroll.

Eierstrategien for Salten Brann IKS bygger på [selskapsavtalen](#), som har forrang.

2. Felles grunnlag for eierskap i Salten Brann IKS

[Salten kommunenes felles strategi for samarbeid og eierstyring](#)

Samarbeidene i Salten er forankret i at eierkommunene vil sikre nødvendige tjenester av riktig kvalitet på en kostnadseffektiv måte til innbyggerne i regionen. Eierkommunene vil forvalte fellesskapets ressurser på en måte som samsvarer med befolkningens oppfattelse av rett og galt. Dette handler om demokratisk legitimitet.

Samarbeidene i Salten bygger på fire prinsipper:

- **Åpenhet** overfor innbyggere, media, ansatte og omverden. Eierkommunene skal sikre en åpen debatt om samarbeidene og selskapene, hvor etterprøvbarhet, likebehandling og transparens er sentralt. Selskapene skal legge vekt på likebehandling av eierne ved at alle får samme informasjon.
- **Forutsigbarhet** skal prege kommunenes eierstyring. Styringen av selskapet skal gi forutsigbarhet for innbyggerne i Salten
- **Effektivitet** i tjenesteyting, kostnader og organisering skal sikre merverdi og ligge til grunn for det felles eierskapet.
- **Langsiktighet** skal ligge til grunn for de økonomiske og tjenestemessige valgene selskapet tar på vegne av sine eiere.

3. Salten Brann IKS formål

Selskapets formål følger av selskapsavtalen. Eierne forventer at selskapet prioriterer sine lovpålagte kjerneoppgaver innen beredskap, forebygging og kontroll, og at eventuelle andre tjenester eller aktiviteter vurderes opp mot dette formålet og ikke svekker selskapets evne til å løse sine lovpålagte oppgaver.

4. Kommunene skal være aktive og forutsigbare eiere

Som grunnlag for styringsdialogen mellom eierne og selskapet, forventes selskapet å etablere en selskapsstrategi (virksomhetsstrategi), forankret i selskapsavtale og eierstrategi. Selskapsstrategien skal angi:

- Visjon for selskapet
- Rammer for selskapets virksomhet
- Status for selskapets virksomhet
- Strategiske utfordringer for selskapet
- Strategiske mål og ambisjoner for selskapets virksomhet
- Selskapets strategiske og operative virkemidler

Selskapsstrategien skal rulleres minst én gang per valgperiode.

Representantskapet

- Representantskapet møtes normalt to ganger i året etter innkalling fra representantskapets leder, jfr selskapsavtalen og IKS loven.
- Eierstyring utøves gjennom representantskapet som er selskapets øverste myndighet.
- Representantskapet skal anvendes aktivt til behandling av saker som er av stor betydning for eierne/selskapet eller som ikke naturlig sorteres inn under styrets myndighetsområde.
- Eierskapet skal utøves i tråd med selskapsavtalen, eierstrategien og øvrige vedtak og retningslinjer innenfor relevante lover/forskrifter og forpliktelser overfor tredjepart.
- Eierkommunene skal sørge for god forberedelse til møtene og nødvendig politisk forankring av sakene. Eierkommunene oppfordres til å harmonisere sine møtekalendre.
- Eierkommunene oppfordres til å velge sentrale folkevalgte (ordfører/varaordfører/formannskapsmedlemmer) til medlemmer av representantskapet. Dette for å sikre god samordning med relevant politisk organ i eierkommunene og at den politiske ledelsen har innsikt i selskapets virksomhet. Kommunedirektøren eller den kommunedirektøren utpeker skal normalt også delta på representantskapsmøter og eiermøter. Kommunedirektørens deltakelse i eiermøter og representantskapsmøter er rådgivende og forberedende, og endrer ikke den formelle rolle- og ansvarsdelingen mellom eierorganet, styret og daglig leder.
- Innkalling med saksliste og saksdokumenter skal oversendes representantskapet og kommunene uten ugrunnet opphold og senest fire uker før møtet. Protokoller skal også oversendes til de forannevnte parter innen rimelig tid etter at møtet er avholdt.
- Sakspapirer og protokoller til møtene i representantskapet skal legges ut på selskapets nettsider.
- Kunnskap om Salten Brann IKS skal inngå i folkevalgtopplæringen i kommunene, og er en viktig forutsetning for ivaretagelse av eierskapet

Eiermøter

- Eiermøter avholdes normalt to ganger i året, etter innkalling fra representantskapets leder, innen utgangen av februar og i september, og ellers når eiere eller styret ber om det, jfr prinsippene i selskapsavtale og IKS lov.
- Eiermøter skal i hovedsak brukes til avklaringer i aktuelle saker, oppdateringer rundt økonomi, informasjonsutveksling og drøfting mellom eiere og selskap og for å bidra til å sette virksomheten til selskapet på den politiske dagsorden. Eiermøtet har ikke beslutningsmyndighet.
- Ved uenighet om saker av vesentlig betydning for selskapet eller deltakerkommunene skal det søkes tidlig avklaring gjennom dialog i eiermøte før endelig behandling i representantskapet. Eierne skal tilstrebe løsninger som ivaretar helheten i selskapets oppdrag, langsiktighet i samarbeidet og forutsigbarhet for deltakerkommunene.
- På eiermøter skal den enkelte kommune være representert ved representantskapets medlemmer. Selskapet skal være representert ved styreleder og ansattrepresentant(er) i styret, samt brann- og redningssjef/representanter fra administrasjonen. Kommunedirektørene eller den kommunedirektøren utpeker skal normalt også delta
- Eiermøtene ledes av representantskapets leder.

5. Retningslinjer for valg og sammensetning av styret

- Én av de viktigste oppgavene i eieroppfølgingen er å velge et styre som har kompetanse, erfaring og kapasitet ut fra selskapets egenart. Dette skal sikres gjennom bruk av valgkomité i forbindelse med styrevalg. Valgkomiteen innstiller kandidater overfor representantskapet som formelt velger styret. Representantskapet oppnevner valgkomiteen og fastsetter kriterier for komiteens arbeid gjennom instruks for valgkomiteen.
- Kriteriene for valgkomiteens arbeid skal omfatte forventinger til styrets kompetanse. Styret bør bl.a. ha kompetanse og erfaring innenfor følgende områder; offentlig forvaltning, herunder innsikt i den politiske og administrative organiseringen/ beslutningsprosesser i deltakerkommunene, fagkunnskap knyttet til kjernevirksomheten, spesialkompetanse innenfor økonomi, juss, organisasjonsutvikling mv. og kompetanse/erfaring knyttet til ledelse og styrearbeid.
- Valgperioden for styret skal være på to år.
- Det skal anvendes numeriske varamedlemmer for styremedlemmene.
- Det bør gjennomføres egne styreseminarer med fokus på roller, ansvar og oppgaver. Styret bør ved behov tilegne seg nødvendig kompetanse gjennom for eks. introduksjonsprogram for nye styremedlemmer eller ved å regelmessig avholde fagseminarer med relevans for selskapets virksomhet.
- Styret skal årlig evaluere eget arbeid. Resultatet presenteres som referatsak for representantskapet.

6. Samarbeidet mellom kommunenes administrasjon og selskapet

- Selskapet skal etablere rutiner for felles samhandling og informasjonsutveksling mellom kommunenes administrasjon og selskapets ledelse, slik at utøvelse av eierskapet skjer på en forutsigbar måte og bidrar til en effektiv drift av selskapet og gode tjenester til innbyggerne.
- Eierstyring skal utøves gjennom representantskapet og ikke gjennom samhandlingsmøtene.
- Det bør avholdes minimum ett samhandlingsmøte i året.

- Samhandlingsmøtene ledes av selskapet som også har sekretariatsfunksjonen

7. Økonomistyring og budsjettprosess

- Eierne av Salten Brann IKS skal sikre at det er samsvar mellom kommunens forventninger til de tjenester selskapet skal yte, lov- og forskriftskrav som regulerer tjenesten og de økonomiske rammer som bevilges til drift og investering.
- Salten Brann IKS skal drive virksomheten nøkternt og forsvarlig til en kostnadseffektiv pris for kommunene.
- Ved positivt økonomisk resultat skal dette tilføres Salten Brann IKS egenkapital
- Større endringer i drift/organisering, eller større investeringer som vil påvirke tilskuddsbehovet betydelig, skal behandles som egne saker i deltakerkommunene i god tid før Salten Brann IKS/kommunenes behandling av årsbudsjett/økonomiplan.
- Salten Brann IKS skal ha en låneramme som legger til rette for at selskapet kan lånefinansiere nødvendige investeringer i kjøretøy/materiell/utstyr/infrastruktur. Investeringene skal ha en jevn fordeling slik at de kan håndteres innenfor vedtatt låneramme. Dersom det er grunn til å anta at det blir en vesentlig økning i utgiftene i forhold til budsjett skal styret straks gi melding til representantskapet, redegjøre for budsjettavviket og planlagte tiltak og skal om nødvendig legge fram forslag til revidert budsjett.
- Økonomiplanen skal tidlig nok gi eierkommunene tilfredsstillende informasjon om utviklingen i inntekter og kostnader i planperioden, herunder synliggjøre kostnader som utløses av krav i lover og forskrifter.
- Budsjettbehandlingen for Salten Brann IKS skal skje i følgende syklus: Rammer for årsbudsjett og økonomiplan behandles i representantskapsmøtet i juni sammen med 1. regnskap for foregående år. Status i arbeidet med årsbudsjett og økonomiplan redegjøres for/drøftes i eiermøtet i september og endelig behandling av årsbudsjett og økonomiplan skjer i representantskapsmøte i november. Kommunestyrene fastsetter det endelige kommunale bidraget til finansieringen basert på representantskapets budsjettvedtak.
- Selskapet skal ha et hensiktsmessig og dokumentert system for internkontroll, risikostyring og avviksoppfølging, tilpasset virksomhetens art, risiko og omfang. Styret skal påse at dette følges opp.

8. Drift og forvaltning av brannstasjoner

- Brannstasjoner og annen bygningsmasse, som Salten Brann IKS disponerer, er eid/leid av den enkelte deltakerkommune. Leie- og driftsavtaler for brannstasjoner og øvrig bygningsmasse skal være i samsvar med selskapsavtalens bestemmelser om deltakernes plikt til å stille lokaler, inklusive forvaltning, drift og vedlikehold, til rådighet for selskapet.

9. Rapportering og åpenhet

- Salten Brann IKS rapporterer til eierne på det som følger av selskapsavtalen og lov om interkommunale selskaper
- I årsberetning og årsregnskap skal selskapet årlig rapportere til eierne også om måloppnåelse på internkontroll, etikk og samfunnsansvar, vise graden av måloppnåelse og redegjøre for vesentlige endringer i tjenestetilbud og kostnadsnivå.

- Det skal være åpenhet om kommunenes eierstyring og Salten Brann IKS virksomhet basert på prinsippet om meroffentlighet. Beslutningsprosessene i eierkommunene, representantskapet og styret skal være åpne og transparente.
- Selskapet skal praktisere meroffentlighet og legge til rette for åpenhet om sin virksomhet, så langt dette ikke er i strid med lovbestemt taushetsplikt eller lovlige unntak fra offentlighet.
- Sakspapirer til styrende organ, årsberetninger/-regnskap og annen relevant informasjon om virksomheten skal finnes lett tilgjengelig på selskapets internettsider. Det skal være åpenhet knyttet til deltakerkommunenes eierstyring gjennom bl.a. utarbeidelse av eierstrategi.
- Selskapet skal oversende innkallinger/sakslister, saksdokumenter og protokoller fra møter i de styrende organ, årsbudsjett/økonomiplan, årsberetning/-årsregnskap, tertialrapporter og andre saker som er av stor strategisk, prinsipiell eller økonomisk betydning for eierne/selskapet til deltakerkommunene v/postmottak.

10. Godtgjøring til styret, representantskapet og ledelse

- Eierkommunene skal i representantskapet sikre at godtgjøringen til styret holdes på et moderat nivå, samtidig som den skal reflektere styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Det er relevant å harmonisere godtgjørelsen med andre IKS.
- Representantskapsmedlemmenes godtgjøring fastsettes og utbetales av den enkelte deltakerkommune, basert på reglement for godtgjørelse i kommunene og slik at prinsippene for eierstyring blir praktisert.
- Styret har ansvar for å fastsette prinsipper for lederlønn og vedta daglig leders lønn. Lønningene skal være konkurransedyktige og ikke lønnsledende.

11. Samfunnsansvar og etiske retningslinjer

- FNs bærekraftsmål skal være bærende for selskapets overordnede mål og strategier. Selskapet skal integrere samfunnsansvar i sin virksomhet, særlig knyttet til beredskap og samfunnssikkerhet, etikk og antikorrupsjon, arbeidsmiljø og HMS, klima- og miljøhensyn, samt ansvarlige innkjøp.
- Salten Brann IKS skal ha etiske retningslinjer tilpasset selskapets virksomhet. Styret har ansvar for å påse at selskapet utarbeider og følger opp etiske retningslinjer. Retningslinjene skal være forankret og tatt i bruk i organisasjonen.

12. Folkevalgtopplæring, evaluering og revisjon

- IKS lov, selskapsavtale og eierstrategi skal inngå i folkevalgtopplæringen i Salten Brann IKS ved starten av hver valgperiode og anbefales som del av det samme i eierkommunene.
- Eierstrategien skal evalueres hver kommunevalgperiode.